

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8119 DEP
0032 OSLO

Deres referanse
19/1010-1

Vår referanse
19/00935-2/EOL

Dato
13.05.2019

Datatilsynets høringsuttalelse - Forslag til ny forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning - Kunnskapsdepartementet

Vi viser til Kunnskapsdepartementets høringsbrev av 11. mars 2019 vedrørende forslag til ny forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning.

Forslaget inneholder blant annet nye bestemmelser om behandling av personopplysninger og gjennomføring av skikkethetsvurderinger ved fagskoler. Dette er forslag som Datatilsynet har noen merknader til.

Positivt med reelle vurderinger av personvernkonsekvenser

Innledningsvis vil vi bemerke at Kunnskapsdepartementet har gjort en god jobb hva gjelder vurdering av personvernkonsekvenser. Og gjennomføre slike vurderinger har vært en forpliktelse i utredningsinstruksen lenge, og som Datatilsynet har etterlyst gjennomføringen av i utallige høringsarbeider. Denne forpliktelsen har blitt styrket ved innføringen av Personvernforordningen som forutsetter at nasjonale rettsregler som gjør innskrenkninger i privatpersoners personopplysningsvern er godt utredet. Det er derfor veldig positivt å se at Kunnskapsdepartementet faktisk konkretiserer den planlagte behandlingen av personopplysninger og peker på hva som kan utgjøre risiko for de registrertes rettigheter hva gjelder personopplysningsvern. Departementet kommer dessuten med forslag til flere særskilte forpliktelser i forskriften som er egnet til å redusere slik risiko, for eksempel konkret informasjon om hvilke personopplysninger som det er saklig behov for, spesifisering av hva opplysningene skal brukes til (formål), krav til rutiner for å informere studentene, krav til særskilt utpekte ansvarlige for og åpenhet i prosesser som omhandler vurdering av skikkethet.

Hjemmel for behandling av personopplysninger

Kunnskapsdepartementet har foreslått to bestemmelser som skal fungere som rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger ved fagskolene. Ordlyden er utformet etter tilsvarende bestemmelser i universitets- og høyskoleloven. Datatilsynet gav innspill da bestemmelsene i universitets- og høyskoleloven skulle utarbeides, og er positive til at foreliggende forslag tydelig angir hvilke konkrete personopplysninger og kategorier av opplysninger som fagskolen har saklig behov for. Det bidrar til forutberegnelighet for elever/studentene, og følgelig også ivaretagelse av deres rettigheter.

Datatilsynet støtter departementets forslag til ny forskriftshjemmel §§ 4 og 5.

Skikkethetsvurderinger

En skikkethetsvurdering er en prosess som skal avdekke om en student har de faglige og personlige egenskapene som skal til for å kunne utføre et bestemt arbeide. At det kan gjennomføres skikkethetsvurderinger er lovhjemlet i fagskoleloven, men det har hittil ikke vært noen nærmere regulering av når og hvordan slike skikkethetsvurderinger skal gjøres. Det Kunnskapsdepartementet nå foreslår er en mer detaljert regulering av hva en skikkethetsvurdering er, hva som er formålet, hvilke utdanninger som skal gjennomføre slike, vilkår for når skikkethetsvurdering skal gjøres, vurderingskriterier og krav til prosessen.

Departementet fremhever at nærmere regler for skikkethetsvurderinger kan forhindre at studenter som tilfredsstillende de faglige kravene, men som ikke anses å være skikket for yrket, uteksamineres og får et vitnemål for fullført og bestått fagskoleutdanning. Datatilsynet påpeker at tydelige regler for skikkethetsvurderinger i like stor grad bør være en garanti for en rettferdig prosess sett fra eleven/studentens ståsted. Som departementet selv påpeker vil det å bli vurdert som ikke skikket til yrket du utdanner deg til være et alvorlig inngrep ovenfor en student. Det er dermed av avgjørende betydning at prosessen omkring en slik vurdering er åpen og forutsigbar.

Datatilsynet gav sine innspill da tilsvarende forslag var på høring for universitets- og høyskoler i 2015. Vi påpekte da at slik ordningen med skikkethetsvurderinger er beskrevet har den flere likhetstrekk med varslingstjenester som iverksettes av virksomheter for å få opplysninger om kritikkverdige forhold knyttet til virksomheten, herunder lovovertridelser og mulige straffbare handlinger. Det er vanskelig på forhånd å vite hvilke personopplysninger som vil bli behandlet i slike saker, men konteksten tilsier at fagskolene må ta høyde for at de vil motta sensitive opplysninger om mulige straffbare forhold knyttet til en eller flere konkrete personer. Det er derfor viktig at prosessen rundt skikkethetsvurderinger ivaretar de nødvendige rettssikkerhetsgarantier for både den som melder ifra og den som blir meldt inn på samme måte som med varsling ellers.

Datatilsynet støtter forslaget om å oppnevne en egen skikkethetsansvarlig. Dette bidrar til en tydelig plassering av ansvar for å følge opp at disse prosessene foregår på en måte som ivaretar rettsikkerheten for alle parter. Vi støtter også forslaget om at studenten som blir gjenstand for tvilsmelding får skriftlig varsel om dette og mulighet til å gi sin versjon av saken.

Vi støtter forslaget om at tvilsmeldinger som er åpenbart ugrunnet ikke behandles. Vi foreslår en tilføyelse om at disse meldingene skal slettes. For enkeltpersoner som vet at det lagres usanne påstander om dem oppleves dette som en alvorlig krenkelse. Usikkerhet om hvorvidt dette er opplysninger som kan få betydning i den videre yrkeskarrieren er dessuten en stor belastning.

I den grad fagskolene må etterleve arkivloven foreslår vi at det fastslås at åpenbart grunnløse meldinger kan arkivbegrenses eller at det søkes om kassasjonsvedtak hos Riksarkivaren for disse.

Forslag til ny tekst:

(2) Tvilsmeldinger som er åpenbart ugrunnet, skal ikke behandles av skikkethetsansvarlig og skal slettes.

Innebygd personvern

Forskriften åpner for mottak av skriftlige meldinger om tvil ved en students skikkethet (tvilsmelding). Dersom disse meldingene skal kunne sendes elektronisk må fagskolene sørge for at kanalen har tilfredsstillende informasjonssikkerhet slik at hensynet til konfidensialitet ivaretas. Meldingene vil inneholde opplysninger om personlige forhold og det er viktig at kommunikasjonen skjer gjennom en sikker og kryptert kanal.

Det er ikke minst avgjørende at det stilles klare krav til de informasjonssystemer og kommunikasjonskanaler som skal brukes i forbindelse med den videre saksbehandlingen av tvilsmeldinger og skikkethetssaker.

Samme år som de nye reglene for gjennomføring av skikkethetsvurderinger ved universiteter og høyskoler var på høring saksbehandlet Datatilsynet en klage på utilstrekkelig informasjonssikkerhet i behandlingen av en melding om tvil ved en students skikkethet. Klagen resulterte i et overtredelsesgebyr på 75.000,- samt pålegg om å utarbeide skriftlige rutiner for behandling av personopplysninger i forbindelse med skikkethetssaker, innføre tiltak for å sørge for at alle medarbeidere har nødvendig kunnskap for å bruke informasjonssystemene ment for bruk i skikkethetssaker og sørge for at kommunikasjon i forbindelse med skikkethetssaker foregår via kanaler med tilstrekkelig sikkerhet.

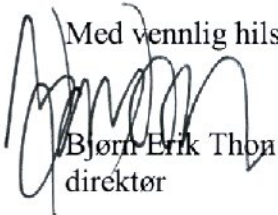
I høringsnotatets kapittel 3 om behandling av personopplysninger slår departementet fast at innebygd personvern må implementeres i løsningene som skal fasilitere saksbehandling av skikkethetsvurderinger. Vi foreslår å ta inn en setning i forskriften som kan bidra til at dette faktisk skjer. For eksempel:

§37 Informasjonssystemer skal være utviklet etter prinsippene om innebygd personvern

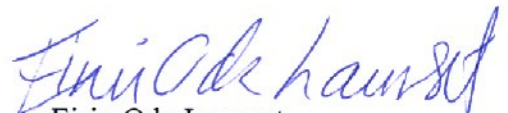
Informasjonssystemer som skal benyttes for saksbehandling og kommunikasjon i forbindelse med tvilsmeldinger og skikkethetssaker skal være utviklet etter prinsippet om innebygd personvern og personvern som standardinnstilling, jf personvernforordningen artikkel 25.

Vi stiller oss til rådighet dersom dere ønsker utfyllende informasjon eller har spørsmål til vårt høringssvar. Dere kan i så fall ta kontakt med Eirin Oda Lauvset på telefon 488 69 369

Med vennlig hilsen

Bjørn-Erik Thon
direktør

Eirin Oda Lauvset
seniorrådgiver

Kopi: Kommunal- og moderniseringsdepartementet
v/Statsforvaltningsavdelingen
Postboks 8112 Dep, 0032 OSLO